

103986 - toepassing hardheidsclausule

BESLISSING

van de algemene raad van de Nederlandse orde van advocaten inzake het bezwaar van

mr. X, advocaat te A,

vertegenwoordigd door mr. J.T. Willemsen, advocaat te Haarlem,

(hierna: "belanghebbende"),

gericht tegen het besluit van de algemene raad van 12 juni 2017. Met bedoeld besluit is het verzoek van belanghebbende om met toepassing van de hardheidsclausule van artikel 3.19, negende lid, van de Verordening op de advocatuur (hierna: "Voda") af te wijken van de bepaling dat per onderdeel van de beroepsopleiding advocaten (hierna: "BA") ten hoogste drie maal een toets kan worden afgelegd, niet ingewilligd.

Procesverloop

1. Bij brief en bij e-mailbericht van 15 mei 2017 met producties verzoekt belanghebbende toepassing van artikel 3.19, negende lid, van de Voda om voor het keuzevak Regulier Vreemdelingenrecht (hierna: "keuzevak") af te wijken van het bepaalde in artikel 3.19, zesde lid, van de Voda.
2. Bij brief van 12 juni 2017 is belanghebbende bericht dat de algemene raad heeft besloten om het verzoek van 15 mei 2017 van belanghebbende niet in te willigen (hierna: "besluit").
3. Bij brief en bij e-mailbericht van 11 juli 2017 maakt belanghebbende bezwaar tegen het besluit en verzoekt een termijn van vier weken om - na ontvangst van zijn dossier - nadere gronden van bezwaar te kunnen formuleren.

4. Bij brief en bij e-mailbericht van 7 augustus 2017 zendt belanghebbende een aanvullend bezwaarschrift met drie producties.
5. Bij e-mailbericht van 1 september 2017 legt belanghebbende een verklaring over van 28 augustus 2017.
6. Bij e-mailbericht van 7 september 2017 is belanghebbende in de gelegenheid gesteld te reageren op een tweetal gespreksverslagen.
7. Bij e-mailbericht van 25 september 2017 met bijlagen reageert belanghebbende op een tweetal gespreksverslagen en legt een verklaring over van zijn behandelend psycholoog.
8. Belanghebbende en zijn gemachtigde zijn op 4 september 2017 namens de algemene raad gehoord door mr. B.J.M. de Leest, lid van de algemene raad, in aanwezigheid van mr. M.E. Veenboer, griffier.

Toetsingskader

9. Artikel 3.19, negende lid, van de Voda bepaalt dat de algemene raad kan afwijken van - in casu - het zesde lid van dit artikel (per onderdeel kan ten hoogste drie maal een toets worden afgelegd) als toepassing van deze bepaling zou leiden tot een onbillijkheid van overwegende aard. Volgens de hardheidsclausule van artikel 3.19, negende lid, van de Voda kan in voorkomend geval eveneens worden afgeweken van het bepaalde in het vierde en het vijfde lid (behoud toetskans).

Het besluit

10. Met zijn besluit heeft de algemene raad het verzoek van belanghebbende tot toepassing van de hardheidsclausule van artikel 3.19, negende lid, van de Voda niet ingewilligd. Het verzoek voor een extra (vierde) toetskans voor het keuzevak is afgewezen op de volgende gronden:

- De beperking van het aantal toetskansen is ingegeven in verband met de kwaliteit van de advocatuur en een goede rechtsbedeling. Een extra toetskans is slechts mogelijk als de

onverkorte toepassing van de regelgeving leidt tot een buitensporig en daarmee een onaanvaardbaar resultaat. Daarbij is te denken aan onvoorziene omstandigheden of ziekte. De algemene raad voert in de toekenning van een extra (vierde) toetskans een restrictief beleid.

- De hardheidsclausule is bedoeld voor gevallen dat een stagiaire geen redelijke kans heeft gehad de toets te halen, bijvoorbeeld omdat bepaalde omstandigheden zich bij alle toetskansen hebben voorgedaan en de stagiaire geen kans had om 'behoud toetskans' te vragen. Hiervan is in casu niet gebleken.
- De gezondheidsproblemen waren bekend bij aanvang van de stage. Bij de voorbereiding van de onderscheiden examenonderdelen kon en is met die problemen rekening gehouden, zoals uit de andere toetsresultaten blijkt.
- Het is niet ongewoon dat examinandi bij de ene of de andere vorm van toetsen meer of minder stress ervaren. In het geval een stagiaire meent dat een onvoldoende resultaat is te wijten aan stress en daarom een beroep op de hardheidsclausule doet, zal dat beroep weinig kans van slagen hebben.
- In het belang van de kwaliteit van de advocatuur moet een advocaat in staat worden geacht de desbetreffende wet- en regelgeving toe te kunnen passen en onder druk te kunnen werken.
- Belanghebbende is in maart 2017 betrokken geweest bij een verkeersongeluk. De toets is afgenomen op 8 mei 2017. Belanghebbende verklaart goed voorbereid te zijn geweest.
- De verklaring van de huisarts dateert van 11 mei 2017, derhalve twee maanden na het ongeluk en drie dagen na de bekendmaking van het onvoldoende resultaat voor het keuzevak.
- Er is geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid 'behoud toetskans' te vragen bij de eerste twee toetskansen. Met het afleggen van alle drie de toetsen heeft belanghebbende het risico aanvaard de toetsen niet te behalen. Dat risico kan niet worden verlegd via de extra (vierde) toetskans. Logisch was geweest om zo spoedig mogelijk de Uitvoeringsorganisatie beroepsopleiding advocaten (hierna: "UO") te raadplegen om eventuele opties te bespreken.
- Het verslag van de examinatoren die op 8 mei 2017 belanghebbende examineerden, leidt niet tot een ander oordeel van de algemene raad.

Behandeling van het bezwaar

11. Hierna volgt allereerst een beschrijving van de gronden van bezwaar om vervolgens deze gronden te bespreken met inachtneming van hetgeen tijdens de hoorzitting op 4 september 2017 naar voren is gebracht door belanghebbende. Met de conclusie komt de algemene raad tot het ongegrond verklaren van het bezwaar en de afwijzing van het verzoek tot vergoeding van de kosten rechtsbijstand in de bezwaarfase.

Het bezwaarschrift van belanghebbende

12. Met zijn bezwaarschrift van 11 juli 2017, aangevuld met een brief van 7 augustus 2017 en een verklaring van 28 augustus 2017, verzoekt belanghebbende het besluit te vernietigen wegens strijd met wet dan wel enig algemeen beginsel van behoorlijk bestuur, alsmede vergoeding van de kosten van rechtsbijstand in de bezwaarfase. Belanghebbende voert de volgende gronden van bezwaar aan:

i. Een black-out tijdens de toets op 8 mei 2017 leidde tot het onvoldoende resultaat. De toets kan dan ook niet worden aangemerkt als een reële toetskans. Dat sprake is van een black out blijkt uit het feit dat eerder tijdens de toets gegeven antwoorden niet kunnen worden gereproduceerd ondanks de goede voorbereiding van de toets. De examinatoren hebben hieruit ten onrechte de conclusie getrokken dat belanghebbende niet beschikt over basale kennis. Gelet op eerder behaalde studieresultaten, zoals de op latere leeftijd afgeronde rechtenstudie, en het feit dat voor geen van de andere examenonderdelen een derde toetskans nodig was, is het eerder aannemelijk dat met name de gevolgen van een verkeersongeluk in maart 2017 in combinatie met kennelijk aanwezige stress in verband met de laatste toetskans, hebben geleid tot de black-out. Dat die conclusie aannemelijk is, blijkt volgens belanghebbende tevens uit het feit dat hij geen 'behoud toetskans' heeft gevraagd voor de derde toetskans voor het keuzevak, ondanks zijn concentratieproblemen en verminderde arbeidsgeschiktheid als gevolg van een in 2004 plaatsgevonden gebeurtenis. Ook de door de behandelend psycholoog afgegeven verklaring van 24 juli 2017 met in de bijlage de op 17 juli 2017 afgelegde test met bijbehorende ROM-rapportage, duidt volgens belanghebbende op een black-out.

De gevolgen van de weigering van de algemene raad om een extra (vierde) toetskans te bieden zijn zo groot dat deze niet opwegen tegen het beoogde doel dat wordt beschermd. De onbillijkheid van overwegende aard is niet alleen gelegen in feiten en omstandigheden van individuele aard, maar ook in het feit dat volgens de vigerende regelgeving bij weigering van de extra (vierde) toetskans, belanghebbende pas over vijf jaar een verzoek tot herbeëdiging kan doen om vervolgens opnieuw de beroepsopleiding te volgen.

ii. Bij toepassing door de algemene raad van zijn restrictieve beleid ter zake van de hardheidsclausule van artikel 3.19, negende lid, van de Voda dient te worden bezien of

ook het doel, waartoe het beleid is vastgesteld, wordt behaald. Bij die afweging moet worden betrokken dat het aanbod van keuzevakken zeer beperkt is en belanghebbende na het verkrijgen van de stageverklaring niet op dat rechtsgebied werkzaam zal zijn, omdat het kantoor waar belanghebbende in dienst is, is geveerd in het bestuurs- en strafrecht. Achteraf gezien zegt belanghebbende met het onderhavige keuzevak een verkeerde keuze te hebben gemaakt. Omdat het volgens de regelgeving niet mogelijk was om alsnog voor een ander keuzevak te opteren, heeft belanghebbende zich extra inspanningen getroost om de toets te behalen, ondanks de extra belasting die dat voor belanghebbende betekende met een werkweek van 32 uur en aantoonbaar verminderde arbeidsgeschiktheid.

iii. Met de beslissing van 12 juni 2017 maakt de algemene raad inbreuk op de mogelijkheid toe te treden tot de advocatuur, waartoe het afronden van de BA een vereiste is. Om die reden beroept belanghebbende zich primair op artikel 4, aanhef en onderdeel f, van de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (hierna: "Awgb/cz") en subsidiair op artikel 4 van genoemde wet in zijn algemeenheid. De klachten van belanghebbende zijn aan te merken als een chronische aandoening, zodat eerdergenoemde wetgeving van toepassing is. Blijkens de Memorie van Toelichting beoogt de Awgb/cz de toegankelijkheid tot het beroepsonderwijs voor eenieder te bevorderen. Daarin past ook dat de besluitvorming over het al dan niet toekennen van een extra (vierde) toetskans berust op een belangenafweging. Belanghebbende voert aan dat in die belangenafweging onvoldoende rekening is gehouden met zijn chronische klachten. De hiervoor aangehaalde wetgeving vloeit voort uit de Richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschap (Richtlijn 2000/78/EG van 27 november 2000). Artikel 5 van de Richtlijn bepaalt dat in verband met de gelijke behandeling van gehandicapten en chronisch zieken, redelijke aanpassingen dienen te worden gerealiseerd ten aanzien van de toegang tot arbeid. Hieronder valt volgens belanghebbende ook het volgen van een opleiding en het succesvol afronden daarvan, omdat de Richtlijn en de Awgb/cz van toepassing zijn op de BA. Het weigeren van een extra (vierde) toetskans is daarom in strijd met de Richtlijn en de Awgb/cz.

Bespreking gronden van bezwaar

Algemeen

13. De hoofdregel met betrekking tot het aantal toetskansen is dat een stagiaire per onderdeel van de beroepsopleiding ten hoogste drie maal een toets kan afleggen. Ter beoordeling staat de vraag of de toepassing van deze bepaling in de situatie van belanghebbende leidt tot een onbillijkheid van overwegende aard. Een beroep op de hardheidsclausule van artikel 3.19, negende lid, van de Voda kan slechts slagen als de onverkorte toepassing van het zesde lid van dit artikel leidt tot een buitensporig en daarom

onaanvaardbaar resultaat. Een 'behoud toetskans' is niet mogelijk voor de derde toetskans, omdat die toets op een door de stagiaire zelf te bepalen moment kan worden afgelegd.

14. Opgemerkt wordt dat de tweede en derde toetskans zijn bedoeld als een herkansing van de eerste toetskans. De beperking van het aantal toetskansen per onderdeel van de BA is ingegeven door het belang dat wordt gehecht aan de kwaliteit van de advocatuur en daarmee het bevorderen van een goede rechtsbedeling. Om die reden is de algemene raad zeer terughoudend met het verlenen van een extra (vierde) toetskans.

15. De hardheidsclausule is dan ook niet bedoeld als een extra (vierde) toetskans in het geval de eerste drie toetskansen tot een onvoldoende resultaat hebben geleid. De hardheidsclausule is bedoeld voor die gevallen dat de stagiaire geen redelijke kans heeft gehad om de toets te halen, doordat van buiten komend onheil zich bij de betreffende toetskans heeft voorgedaan.

16. Anders dan uit het besluit zou kunnen worden afgeleid, is het voor een geslaagd beroep op de hardheidsclausule voor de derde toetskans niet noodzakelijk dat dezelfde omstandigheden zich bij alle toetskansen hebben voorgedaan.

Black-out (i)

17. Op grond van de overgelegde stukken, mondeling toegelicht op 4 september 2017, constateert de algemene raad dat belanghebbende een modus heeft gevonden om te leven met de chronische concentratie- en stressproblemen als gevolg van een in 2004 plaatsgevonden gebeurtenis, aanvankelijk leidend tot gehele arbeidsongeschiktheid, per 1 juni 2012 vastgesteld op een percentage van 42.

18. Belanghebbende verklaart ter zitting dat het onvoldoende resultaat van 8 mei 2017 voor het keuzevak niet zijn oorzaak vindt in genoemde chronische concentratie- en stressproblemen. Er was daadwerkelijk sprake van een black-out. Belanghebbende verklaart desgevraagd geen redenen te hebben gehad om zich vóór aanvang van of tijdens de toets terug te trekken wegens fysieke beperkingen. Integendeel, belanghebbende heeft zich goed voorbereid en heeft welbewust deelgenomen aan de toets.

19. Belanghebbende voert aan dat hij wegens hevige hoofdpijn en stress een black-out/paniekaanval heeft gehad als gevolg waarvan hij niet meer kon functioneren. De algemene raad constateert dat in het verslag van de examinatoren van 8 mei 2017 is opgenomen dat belanghebbende na bekendmaking van het onvoldoende resultaat voor de derde toekans heeft meegedeeld het afgelopen jaar een burn-out te hebben gehad. De algemene raad is van oordeel dat een burn-out niet hetzelfde is als een black-out. Voorts blijkt uit het verslag van de examinatoren dat belanghebbende al bij de eerste twee toekansen wetteksten niet begrijpend las en die niet in een concrete casus kon toepassen. Daarnaast wist belanghebbende zich bepaalde antwoorden, die kort voordien waren gegeven, niet meer te herinneren als daarop werd teruggekomen door de examinatoren. Naar aanleiding van die vaststelling merkt belanghebbende op dat hij - niet bekend met de symptomen van een black-out - waarschijnlijk ook bij de tweede herkansing een black-out had.

20. Tijdens de hoorzitting is belanghebbende meegedeeld dat het aan hem is om aannemelijk te maken dat sprake is geweest van een black-out. Het louter stellen dat wellicht het verkeersongeluk in maart 2017 in combinatie met de kennelijk aanwezige stress heeft geleid tot de black-out, is niet toereikend voor het aannemen van een onbillijkheid van overwegende aard.

21. Na afloop van de hoorzitting heeft de algemene raad ambtshalve contact opgenomen met mr. D. Schaap, examiner die als enige van steeds twee examinatoren belanghebbende drie maal heeft geëxamineerd. Desgevraagd is mr. Schaap niet gebleken van een black-out of een paniekaanval. Examinatoren gaan bij een derde toekans zeer omzichtig te werk en bekijken of de betrokken kandidaat de capaciteit heeft om het vak in de praktijk te brengen. In de onderhavige kwestie meenden de examinatoren het niet verantwoord dat belanghebbende cliënten in rechte zou bijstaan op dit rechtsgebied. Voor de eerste en tweede toets werd respectievelijk het cijfer 4 en 5 behaald. Bij de derde toekans stuitte de examinator op dezelfde tekortkomingen als bij de twee eerdere toetsen. Mr. Schaap heeft als enige van de steeds twee examinatoren een compleet beeld van de eventueel geboekte vooruitgang en stelt vast dat die vooruitgang te beperkt is om tot een voldoende te komen.

22. Na afloop van de toets en na mededeling van de uitslag spreekt belanghebbende duidelijk over een burn-out en uitdrukkelijk niet over een black-out, hetgeen toch heel wat anders is. Volgens mr. Schaap was duidelijk dat belanghebbende daarbij niet op zijn toestand tijdens de net afgelegde toets doelde, maar op een langere periode wat langer geleden. Er kan dan ook geen sprake zijn geweest van een begripsverwarring tussen black-out en burn-out, aldus mr. Schaap.

23. Tevens heeft de algemene raad na afloop van de hoorzitting informatie ingewonnen bij de manager afdeling Toetsing van de UO, mr. C.W. Bakkerus-Sachtleven. Mr. Bakkerus verklaart dat de UO ruime ervaring heeft met zeer nerveuze stagiaires, zeker als het hun laatste toetskans is. De UO was niet bekend met de burn-out van belanghebbende. De UO heeft coördinatoren die stagiaires begeleiden als sprake is van bijzondere omstandigheden, waartoe een burn-out is te rekenen, maar dan moeten ze daarvan wel op de hoogte zijn. Examinatoren zijn zich bewust van de belangen die op het spel staan bij een derde toetskans en zullen, als blijkt van een hoge mate van stress, de stagiaire allereerst een makkelijke vraag stellen. Ook komt het voor dat de stagiaire wordt gezegd maar even een kop koffie te gaan drinken. Allemaal om hem/haar enigszins op zijn/haar gemak te stellen.

24. De UO is bekend met het feit dat belanghebbende achteraf is gebleken dat het keuzevak Regulier Vreemdelingenrecht hem niet goed beviel en wilde opteren voor een ander keuzevak. Omdat het onderwijs al was gevolgd, heeft de UO dat verzoek afgewezen. Voorts deelt mr. Bakkerus mee te hebben vernomen dat belanghebbende na aanvankelijk bezwaar te hebben gemaakt bij de examencommissie tegen de uitslag voor de derde toetskans, besloten te hebben om zijn bezwaar in te trekken. Daarop heeft mr. Bakkerus op 1 juni 2017 telefonisch contact opgenomen met belanghebbende en hem gevraagd wat hem leidde tot de intrekking van zijn bezwaar. Belanghebbende antwoordde dat hij bij nader inzien inzag dat bezwaar niet zal leiden tot een voldoende resultaat.

25. Van de reactie van belanghebbende op de verslagen van de met mrs. Schaap en Bakkerus gevoerde gesprekken heeft de algemene raad kennisgenomen. Bedoelde reactie leidt de algemene raad niet tot de conclusie dat belanghebbende aannemelijk heeft gemaakt dat hij tijdens de derde toetskans een black-out had.

26. De algemene raad stelt vast dat belanghebbende zich pas op 11 mei 2017 tot de huisarts heeft gewend. Uit de aan belanghebbende gerichte brief van de huisarts blijkt dat belanghebbende gedeeltelijk arbeidsongeschikt is vanwege burn-out klachten. Uit de overgelegde stukken blijkt dat belanghebbende met deze klachten de BA is gestart en daarmee kan leven, zoals nog eens nadrukkelijk door belanghebbende is gesteld in zijn verklaring van 28 augustus 2017. Die burnout klachten leiden derhalve niet tot een onbillijkheid van overwegende aard. Voorts verklaart de huisarts dat belanghebbende nog herstellende was van het verkeersongeluk. In de visie van de algemene raad had het verkeersongeluk aanleiding voor belanghebbende moeten vormen om contact op te nemen met de UO. De derde toetskans kan immers op een door de stagiaire te bepalen moment

plaatsvinden. Nu belanghebbende dit heeft nagelaten, zijn de gevolgen daarvan niet aan derden toe te rekenen. Overigens spreekt de huisarts van 'burn-out klachten dan wel somatische oorzaak vermoedheid'.

27. Na het besluit te hebben ontvangen, heeft belanghebbende zich gewend tot een psycholoog, die zich bij brief van 24 juli 2017, met in de bijlage de ROM-rapportage, heeft uitgesproken over het verschijnsel black-out. Desgevraagd is belanghebbende in de gelegenheid gesteld om na de hoorzitting nog een verklaring over te leggen van zijn behandelend psycholoog, welke verklaring op 25 september 2017 is ontvangen.

28. De algemene raad stelt vast dat ook deze stukken belanghebbende niet kunnen baten. Ruimschoots na de toetsdatum tracht belanghebbende te komen tot een situatie waarin aannemelijk zou moeten worden dat sprake is geweest van een black-out, die (mede) het gevolg is van het verkeersongeluk. Waar de psycholoog op 23 september 2017 constateert dat belanghebbende thans lijdt aan een depressie merkt de algemene raad op dat de mogelijke gevolgen van de depressie derhalve niet aan de orde waren op 8 mei 2017, de toetsdatum van het examenonderdeel Regulier Vreemdelingenrecht.

29. Met inachtneming van de brief van de huisarts, de onderscheiden producties van de behandelend psycholoog en de verklaringen van de examiner Regulier Vreemdelingenrecht en de manager afdeling Toetsing van de UO stelt de algemene raad vast dat het resultaat van de derde toetskans niet wezenlijk anders is dan die van de eerste twee toetskansen, voor welke twee toetsen geen 'behoud toetskans' is gevraagd door belanghebbende, waarbij, zoals belanghebbende achteraf heeft aangegeven, niet is uit te sluiten dat bij de tweede toetskans ook al sprake was van een black-out. Voorts constateert de algemene raad dat voor de (ervaren) examinatoren niet kenbaar is geweest dat belanghebbende een black-out had dan wel dat sprake was van onderpresteren vanwege een psychische oorzaak. Belanghebbende heeft ondanks de beschreven beperkingen de examinatoren niet aangegeven de toets te willen onderbreken. De verklaringen achteraf kunnen dan ook niet de betekenis krijgen die hij zich zou wensen.

Restrictief beleid (ii)

30. Belanghebbende voert aan dat bij toepassing van het restrictief beleid de algemene raad in zijn overwegingen moet betrekken of ook het doel van dat beleid wordt bereikt. De algemene raad stelt voorop dat doel van de regelgeving en het daaraan ten grondslag liggende beleid ziet op de kwaliteit van de advocatuur en een goede rechtsbedeling. Gelet

op de uitspraak van examiner Schaap - onvoldoende capaciteit om cliënten in rechte bij te staan op het gebied van het vreemdelingenrecht - blijkt reeds op deze grond dat het besluit in verband met de kwaliteit van de advocatuur gerechtvaardigd is.

31. Voorts vindt belanghebbende dat de algemene raad het beperkte aanbod van keuzevakken mee moet worden gewogen, alsmede het feit dat belanghebbende na het verkrijgen van de stageverklaring niet op het gebied van het vreemdelingenrecht werkzaam zal zijn, omdat het kantoor waar belanghebbende in dienst is, is geverseerd in het bestuurs- en strafrecht.

32. Voor de algemene raad is niet van belang of een stagiaire voornemens is werkzaam te zijn op enig rechtsgebied dat is gedoceerd tijdens de BA. Met de stageverklaring wordt een advocaat geacht zelfstandig en naar behoren de praktijk uit te kunnen oefenen. Belanghebbende heeft aangegeven het keuzevak Regulier Vreemdelingenrecht interessant en actueel te vinden en heeft geopteerd voor dit keuzevak ondanks het feit dat zijn kantoor op dit rechtsgebied niet werkzaam is. Dat belanghebbende zich - naar later blijkt - van tevoren onvoldoende heeft verdiept in het rechtsgebied is de algemene raad niet tegen te werpen. Weliswaar is het aantal keuzevakken niet onbeperkt, maar zeker ruim genoeg om een verantwoorde keuze te maken.

33. Dat belanghebbende zich extra inspanningen heeft getroost om de toets te behalen, ondanks de extra belasting die dat voor belanghebbende betekent met een werkweek van 32 uur en aantoonbaar verminderde arbeidsgeschiktheid, waardeert de algemene raad, maar leidt niet tot een ander oordeel. Daarbij tekent de algemene raad aan dat belanghebbende eerder heeft gezegd bewust voor de advocatuur te hebben gekozen, ondanks de verminderde arbeidsongeschiktheid waarmee belanghebbende zegt te kunnen functioneren in het dagelijks leven.

Regelgeving gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (iii)

34. Met de overgelegde brieven van het UWV van 16 en 30 november 2005 en van 1 juni 2012 staat vast dat belanghebbende arbeidsgehandicapt is in de zin van de Wet arbeid en zorg. Daarmee valt belanghebbende onder de werkingssfeer van de ingevolge de Richtlijn van de Raad van de Europese Gemeenschap (Richtlijn 2000/78/EG van 27 november 2000) geïmplementeerde Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (hierna: "wgb/cz"), zoals aangehaald door belanghebbende.

35. De aangehaalde richtlijn heeft tot doel met betrekking tot arbeid en beroep een algemeen kader te creëren voor de bestrijding van discriminatie op grond van godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid zodat in de lidstaten het beginsel van gelijke behandeling toegepast kan worden (artikel 1).

36. Artikel 5 van de Richtlijn ziet op redelijke aanpassingen voor gehandicapten. Dit houdt in dat de werkgever, naargelang de behoefte, in een concrete situatie passende maatregelen neemt om een persoon met een handicap in staat te stellen toegang tot arbeid te hebben, in arbeid te participeren of daarin vooruit te komen dan wel om een opleiding te genieten, tenzij deze maatregelen voor de werkgever een onevenredige belasting vormen. Wanneer die belasting in voldoende mate wordt gecompenseerd door bestaande maatregelen in het kader van het door de lidstaten gevoerde beleid inzake personen met een handicap, mag zij niet als onevenredig worden beschouwd. Met het vereiste dat ziet op toegang tot arbeid heeft de wetgever volgens belanghebbende bedoeld de mogelijkheid tot het genieten van een opleiding, zodat ook de mogelijkheid tot het succesvol afronden van die opleiding daaronder moet worden begrepen.

37. De algemene raad volgt belanghebbende niet in die interpretatie. Uit de Memorie van Toelichting op de wgb/cz (Tweede Kamer der Staten-Generaal, vergaderjaar 2001-2002, Kamerstuk 28169 nr. 3 d.d. 27 december 2001) blijkt dat de richtlijn de lidstaten vraagt om maatregelen te treffen om deze gelijke behandeling te waarborgen bij de toegang tot arbeid (werving en selectie), de beroepsopleiding en de beroepskeuzevoorlichting, etc. (paragraaf 5). Volgens paragraaf 8 van de Memorie van Toelichting wordt onder beroepsopleiding begrepen het beroepsonderwijs tot en met het wetenschappelijk onderwijs en om- en bijscholingscursussen. De conclusie is dan ook dat de BA niet is aan te merken als een beroepsopleiding in de zin van de Richtlijn. Reeds om die reden faalt het beroep van belanghebbende op de regelgeving inzake gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte.

38. In aanvulling op de voorgaande overwegingen betreffende de regelgeving inzake gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte merkt de algemene raad op dat volgens de wetgever in formele zin korte of langdurige beperkingen als gevolg van een ongeval in beginsel niet onder de bescherming van de wgb/cz vallen, omdat de mogelijkheid van herstel hier een wezenlijk element is. Derhalve kan belanghebbende zich ter zake van zijn arbeidshandicap ten gevolge van het verkeersongeluk niet beroepen op de wgb/cz.

39. Nu de aangehaalde richtlijn ook ziet op leeftijdsdiscriminatie gaat de algemene raad hierna nader in op de verklaring van belanghebbende van 28 augustus 2017. In deze verklaring stelt belanghebbende dat in de overwegingen van de algemene raad ook de leeftijd van belanghebbende had moeten worden betrokken in het bijzonder in verband met de mogelijkheid tot herbeëdiging na schrapping van het tableau ingevolge artikel 8c, derde lid, van de Advocatenwet in samenhang gelezen met artikel 4, eerste lid, aanhef en onderdeel c, van de Advocatenwet.

40. Welbewust heeft de algemene raad niet in zijn overwegingen de leeftijd van belanghebbende betrokken. In dat geval zou immers sprake zijn van leeftijdsdiscriminatie, hetgeen in strijd is met de hiervoor genoemde richtlijn. Uit de overgelegde stukken is niet gebleken van enige discriminatie jegens belanghebbende. Belanghebbende heeft op dezelfde wijze als jongere stagiaires deel kunnen nemen aan de BA. Van de zijde van belanghebbende is door de UO geen signaal ontvangen naar aanleiding waarvan voor belanghebbende speciale voorzieningen zouden moeten worden getroffen. Van enige discriminatie, op welke grond dan ook, is niet gebleken.

Conclusie

41. Belanghebbende heeft de toets voor het keuzevak Regulier Vreemdelingenrecht driemaal afgelegd met een onvoldoende resultaat. Belanghebbende heeft er bewust voor gekozen om de eerste twee toetskansen conform de planning van zijn cohort (mondeling) af te leggen. Een verzoek tot 'behoud toetskansen' heeft belanghebbende niet gedaan. Deze toetskansen kunnen dan ook worden aangemerkt als reële toetskansen.

42. Het derde toetsmoment kan een stagiaire zelf bepalen. Het keuzevak Regulier Vreemdelingenrecht is een bewuste keuze geweest van belanghebbende. Belanghebbende heeft zich echter voorafgaande aan het onderwijs onvoldoende geïnformeerd over de inhoud en de opzet van het keuzevak en de toepassing daarvan in de praktijk.

43. Belanghebbende heeft de algemene raad er niet van kunnen overtuigen dat hij tijdens de derde toetskans, en mogelijk ook al tijdens de tweede toetskans, is gehinderd door een paniekaanval / black-out. Inwilliging van het verzoek tot toepassing van de hardheidsclausule van artikel 3.19, negende lid, van de Voda ligt dan ook niet in de rede.

44. Met inachtneming van de overgelegde stukken en de mondelinge toelichting daarop stelt de algemene raad vast dat belanghebbende met het afleggen van de derde toets op 8 mei 2017 het risico heeft aanvaard dat deze toets met een onvoldoende resultaat wordt afgelegd.

45. Alle betrokken belangen en argumenten in onderlinge samenhang beschouwend, waaronder het restrictief beleid van de algemene raad ten aanzien van de toepassing van de hardheidsclausule, de regelgeving gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte, het belang van de kwaliteit van de advocatuur en een goede rechtsbedeling, alsmede de gevolgen die deze beslissing voor belanghebbende heeft, concludeert de algemene raad dat onverkorte toepassing van het bepaalde in artikel 3.19, zesde lid, van de Voda onder de gegeven omstandigheden niet leidt tot een onbillijkheid van overwegende aard als bedoeld in artikel 3.19, negende lid, van de Voda.

46. Ingevolge artikel 7:15, tweede lid, van de Awb komt belanghebbende niet in aanmerking voor vergoeding van de kosten voor rechtsbijstand in de bezwaarfase.

Beslissing

Het bezwaar is ongegrond en het verzoek tot vergoeding van de kosten rechtsbijstand in de bezwaarfase wordt afgewezen.

Overeenkomstig de door de algemene raad van de Nederlandse orde van advocaten genomen beslissing,

Voor deze,

mw. mr. R.G. van den Berg
algemeen secretaris

Aldus gedaan te Den Haag op 2 oktober 2017.

Tegen deze beslissing kunnen belanghebbenden binnen zes weken na bekendmaking van deze beslissing beroep instellen overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk 8 van de Algemene wet bestuursrecht.

Deze beslissing is verzonden op 4 oktober 2017.

Bijlage: proces-verbaal van de hoorzitting d.d. 4 september 2017